

Viðskipti Þóru Bjarnadóttur frá
Sandlækjarkoti við Halldór odd-
vita í Hróarsholti.
Frásögn Þóru Bjarnadóttur og við-
bætir Jóns Pálssonar dags. 6. febr. 1943.

14 bls. qto.

35.

1.

Þegar eg var í Foppholti árið 1883.

Méð Guðm. Gestssyni manni, minum, þá
ætladi Halldór í Hróarsholti oddviti, að koma
fyrir í Glöru í Hrunamannahrepp 9. ára dreng
frá mér. Méð þeim skilmála, (að hann borgaði)
að hann borgaði, það sem hann krefðist.

Og ætladi Halldór að borga það af sveitinni.

En segir bæði mér og öðrum að þou bróðir
minn í Sandlakejarkoti, ætli að taka hann
meðgjafar-laust, sem steki var sattu. En sagðist steki
taka hann egi gæti komið honum fyrir, eins og
hann gerði. Og var það í Glöru eins og áður er getið

Nú er að segja frá drengnum, sem ætli að
fara. Hann var í Ömundarkotti vor og sumar og
(þó) fram á betur, og vann hann fyrir sér.

Þegar Halldór kom og sagði stekur þetta, þá
neituum við að láta drenginn fara. Þá snir Halldór
sér að hjórunum í Ömundarkotti. Og bidur þau að láta
drenginn fara til stekar, því hann eigi hagra með að
taka, hann hjá þeim. Enn þá kom húsmóðurinn
í Ömundarkotti með drenginn. Og sagðist steki

2.

vera mædur til að hann yrði rifinn frá
þá lá ég á sanga og var illa undir
biinn. Eg bað Bjarna í Goundartólta
líka var viðstaddur, hjá mér. Að fara fram
að Seljatungu með drenginn. Konan þar var
föðursystir hans. Og var óhætt að treista henni
og gerði ég henni boð að hafa drenginn
til ég bjarni á fatur. Þvo fengum við Pétur
Guðmundsson í Brennu, til að saka þou
bróður minn, í Sandlabjarkoti. Eg vissi að það
var ekki rétt sem Halldór sagði að Jón hefði
atlað að taka af mér barni. Þá hefði hann
það sjálfur. Þvo kom hann framstir með Pétri
Og þá vildi hann finna Halldór. Hann
og varð að jata það sem Jón sagði að meðgjafast
ætti að taka af Willingahollshrepp. En daginn
áður enn Jón kom, komu Halldór og Markús
Flögu. Til að birta mér dóm frá systlunanni að
ég væri skyldug að láta drenginn fara upp
Hrepp ásamt Guðm. manni mínum. Af þess
hann ætti að takeast þar með gjafar. Laust

Enn svo var því máli lokið þegar Jon var
 búinn að tala við Halldór. En stam
 eftirteöst komu því nú var ég svo veita að
 ég var talinn af. Nú urðu þeir að taka
 á sveitina niðfædda barnið. Átt fyrir það
 þó ég sundist alltaf róleg, og skal ég sýna
 eitt dæmi. Einu sinni þegar ég vaknaði
 og hafði sofð dálitla stund. Þá sá ég manninn
 minn grátandi við rímið. Sagði ég þá við
 hann.

Ánngu þeviddu elskann min
 steki er að deyja fljódið
 Heit er enn þýn þringa lin
 og bratt vist rennur blóðið

Enn ef nú líf og afín dvin
 eftir drottins ráðum
 Þá leikur sálin listug min
 lífs á höfnum bráðum

Þá sýngur glatt við sigur dans

4.

min sál í eilífðinni.
Því líknað höndin lausmarans
línni öndu minni.

En eftir þriggja vikna lína komst ég til heilsu þá
vikur. Nú bar ekkert til tíðinda í hálfri
annad ár. Þyr en á þýngdaginn í Þelun-
gerði í Villingaholtshv. Þá fór Guðmundur
minn að taka mó með börnunum þá
kemur Halldór þar til hans og segist fyrir-
bjóða honum að taka mó. Því hann segist
vera búinn að vista hann og ráðstafa
okkur öllum. Þá heiri ég manna-mál
úti og Guðm. kemur inn. Þá segir hann
í hálfum hljóðum þad er máður með ~~rest~~
mér "láttu þér ekki bregða!" Halldór
heilsar mér og segir að hann sé að fara á
þýngid. Og segist ekki ~~atla~~ atla að leynd
okkur því, að hann sé búinn að vista
Guðmund og mig með Vigdísu litlu 8 ára
öll í sama stað. Og spurdi hvort hann hieldi

5.

ad þettað vari sveitar hagar. Þar við hefdum
kornist af með lillum styrki, og ekki dró okkur
langt á legg gjafa kornid. Þat komu vitannlega
26 tunnur í sveitina. En við fengum ekki nema
 $\frac{1}{2}$ skeffu. Þessu svaraði hann með þitsteju ad
eg mætti skammast min og þegja, hann sagði
ad þat vari stuldu af þeir fengu notkud sem
þegit heftu af sveit. Jeg hló og sagði þarna þeir
þu mér heim samning fyrir þessu. Þit létu 2 menn
sem eg tilnefndi fá $1\frac{1}{2}$ tv. hvorn. Og ef þit
heftud stolid öðru eins handa ~~stokku~~ okkur
þa heftud þit fill mæli sinda ikear. Hann
þytur upp og segist ekki vera ad standa yfir
þessu. Og segist etla ad sýna okkur valdið.
Þegar ~~þeir~~ ^{þeir} voru þar hann var farinn
förum vit hjonin ad tala saman, og taladist
svo til ad hann þari fram fram ad Egile-
stöðum með skinn-kladin sin, svo þau yðu ekki
tekinu. Svo lið dagurinn fram ad kveldi. Þa
kom bóndi af næsta bæ Gjesli Hallgrímsson
í Kolsholti. Við sögðum honum tíðindinn.

Hann sagdist ekki hafa heirt minni á
 þetta. En þeir hefdu búið honum manni
 vinnu Halldór og Marteius. Enn Gísli sagði
 að hann hefði lofað Guðm. Gestsyni að sýla
 fyrir allri vinnu og sama hafði búið sambúna
ⁿⁿⁱ
~~mann~~ minnam Sigurð. Og svo ~~þeir~~ Tólfur
 þeir ekki meira við okkur. Svo bat Gísli Guðm.
 að rífa fyrir sig bestu sem hann hafði keypt á
 öðrum bæ og flýta viddinn heim til Gísla
 og lofaði Guðmundur því. Svo þegar Gísli
 var farinn þá kom annar maður, Guðjórn á
 Skurdarbæki. Og sagdist vera sendur frá
 föstra sínum að láta okkur vita ~~hvað~~
 til stadi á morgun. Það kom gamall
 maður og sagði ~~at það~~ ^{at} ~~ettu~~, honum þó
 þóttu að það ~~ettu~~ að flýta okkur eins og
 fanga, fram að Gauverjaba. Til síra
 Páls Sigurðssonar. Því Halldór bauð okkur
 þangað. Og vissi hann ekki annað en að
 það væri okkur ljúft. En Guðmundur
 breisti sér ekki þangað í mistinu því hann

nær því druknaður í sjó og varð aldrei
 jafngóður. Þyr en það áfall leiddi hann
 til bana. Enn þáft átti að vera líti hjá
 Halldóri og skarkísi. Guðm. var kaupmaður hjá Magnísi á Hurðarbakki, og
 því tók það svo sárt til hans. Þegar

Guðjón var farinn þá sagði Guðm. við mig
 að hann gæti ekki farið í vinnu til Gísla
 á morgun, og steilið mig eina eftir hjá
 börnunum. Ég bað hann samt að fara
 og skykja mig eina eftir heima hjá börnunum,
 og fara snemma áður en þeir eru komnir.

Svo varð ég að endurnýja það morguninn
 eftir að fara, því hann fór nauðugur frá mér.

Þegar hann var útfarinn kom Gísli í
 í Önundarkelli, og spurði að Guðm. Jeg
 sagði honum að hann væri ekki heima og
 yrdi ekki heima í dag. Hann sagði það
 væri vont, það sem átti að flitja okkur sveita-
 flutningi í dag. Það væri enginn undan-
 ferla. Því ég fyrirbaud ^{þeim} honum þá hreifa þofana.

þar sem ég atti blóðina. En hann sagði
það stæði á sama, það mætti eftir lögunum
ráðslafa stekus. Það sagði Halldór við Gísla.

Hann sagði að þeir hefðu komið að
Grundarholti, í gortveldi og beidd hjónin þar
að taka á móti börnunum Bjarna og
Helgu. Á meðan hann var á ráðslafa
þeim. Líka sagði Gíslu að því felli þar
svo þungr að það hefði steki sofid þar þvennum
folkið í nótt. Eg bað hann að skila
kveðju til þessara og eg attað að koma til þeirra
um daginn, til að sækja mjólkina til Helgu.

Svo fór ég heim og syngdist káð. Og sagði
að það yrði fróðlegt að lifa í dag. Eg
bað Bjarna og Gísla bræðurna að koma austur
eftir er þeir saggu þá koma, og vera vitni
að því sem gerdist. Nú leið dagurinn (framtíð
að kvöldi) til klukkan þriju. Þá sjást
menn koma úr fleirri en einni átt. Það
átti að rífa húsin, og Halldór attaði að flýta
timbrid til sín. Og komu þeir með margu

reidingshesta og hesta handa okkus að ríða.
 Þvo kemur Halldór inn. Eg sit með
 barnið í hnjánum. Hann segir „sal þóra má
 sjáit þið hvar þið erú að komið, því má er
 kominn síslumadurinn.“ Jeg svara „ég sé
 hann.“ Síslumadur segir „það er mjór gangur
 hjá ykkur.“

Fyrir gylða mjór er gangurinn
 gerdu það efrið þraungu
 og hagsýnn kom sí heimurinn
 þer að smíða úr aungu

Síslumadur spyr hvar Gudmundur sé.
 Eg segi hann ekki heima. „Hann átti að
 vera heima.“ „Það var okkur ekki tilkynt.“
 „Var það ekki Halldór?“ „Nei það fórt má fyrir.“
 Þá segir síslumadur. „Það eru ljótar sögur sem
 fara af ykkur, þið séið ykkur upp í möti
 sveitastjórninni og lífið í lili og allskonar
 ólifræði. Jeg svara ekki strakes.“ Eg er búinn
 að biðja þvo menn að koma og vera vitni
 og ég vitna þunum þið talið ekki sannleikann.

Og þó þér stáandi herra í verkahringnum
 þá stánda aðrir fyrir ofan ykkur. Því
 komu nú bráðum frá Öfundartholli og
 Magnús á Keistaslóðum og Óinar á Fossi.
 Nú skal eg ansa því sem þér sögdu áður.
 „Gvendar hefur Guðm. neitað vinnu aldrei,
 eg veit það aft því að hann hefur oft biðið
 þig um vinnu en þú ekki getað skaffað hann
 þá segir sjáslumadur, hann neitaði vinnu á
 Hurðarbaki.“ „Gvendar hefur sagt það þú
 er það lígi.“ „Þú ert flengingarverð að segja
 lígi við yfirvöldin.“ „Veit eg það, við réttar-
 hald allir eg að segja hefur ósannandi,
 en eg hugsa að hér sé ekki réttarhald. En
 flengingar eru í lögum en betrunarhús-
 vinna er til.“

Magnús á Keistaslóðum. (að sagði) að
 eg veit að það eru ósannandi að Guðm.
 hafi neitað að vinna á Hurðarbaki. Magnús
 á Hurðarbaki sagði ef hann breift. & við
 notkuðu hjá Guðmundi (þá skyldi hann)

11.

Éða Tali honum til anna, þá sagði hann að hann skyldi gjalda þess meðan hann lifði.

Þvenar höfum við setti okkur upp á milli sveitarstjórnunni. Aldrei sagði Halldór, "Gott og vel á að minnast!" É þessa vetur þegar þeir sýslumadur úrskurduðu rangan úrskurð eftir loqnum framboði. Og stíktjudu mér ásamt.

Guðm manni minum að fara upp í eistri þreypp þar sem eg lá á sang. Og þú Halldór sagdir að þú bródir minn hefdir ellað að taka droinginn meðgjafar laust. Honum var komið upp á meðgjöf sem þú ellaðir að borga á bak við sveitarstjórnina mennina. Þá sagði þú að á Fossi eg held að það sé best að þessu máli sé sleft. "Nei" segi eg, ég get sint það svasta á því hvíta hvernig sa samningur er. En að einu atla eg að spíra ykkur hversu lengi komur varu fríðhelgar, ^{sem} leju á sang. Þó þar væru þú að vinna til miteillar hegningsar. Þeir svörðu ekki. En eg sagði að eg spyrði ekki að ~~það~~ því að eg vissi það ekki. Þá stóð sýslumadur upp og bad um að

12.

ad mega hafa sataskipti við Magnús á Niðun-
stöðum, svo hann gæti selid á móti mér. Og
sagdi vingjarnlegur ad það væri gott fyrir mig ad
fara ad Þu Þu þvi frúinnu hlakkaði til ad sjá mig.
Og hún sagdist geta skaffað mér oft vinnu um
sláttinn. Þá sagdi eg ad það þirfti eðki ad koma
mér fyrir ef eg þildi ad vinna. Þá sagdi sýslumadur
og getur þú það með barni. Þá sagð eg ad eg fengi
24 fiska um vikuna með barni. En þu hafid eðki
ad gjöra utann sláttar. Eg þá meira ad gjöra en
eg get yfir komist. Þá ansaði Halldór, það sækir
mú mikið saum ad þenni, hún er nú megi
madur. Þá stóð sýslumadur upp og sagdi eg er eðki
ad hanga yfir þessu, Halldór heirdu mér. Þá fóru
þinir allir á eftir og sögdust alla ad þeirra kváð
þeir sögdu. Litlu seinna kom sýslumadur inn
og Halldór. Þá spur Halldór hvort þú biðgir um frest
ad rífa kofana. Nei alls eðki. Eg á eðki ad
íabingjast gjördir yftekur. Þá spur eg enn, lofar þú
ad Guðm. fari ad þa vinnumadur og þú hristur
brúð þid eðki með ollu viti á eg ad vista onanninn

minnr. Þá ekki konan að vera undir mannsins
 hendi. Þá segir siðlumadur, ef þú hlíðir þessu ekki
 þá þarf þröppnefndin ekkert að hjálpa yðrum hvort
 mikið sem yðrum liggur á. Eg sagði ég hræðist nú
 ekki þetta, og svo fór hvar heim til sín. Þvo varð
 fundur í Halugerði, þangað fór 'eg og nefni við þá
 að taka af mér Helgu litlu um sumartímann. En
 þá segir einn bóndingur í þinghúsinu, það var Högmi
 í Skálmholtstraumi. Eg skal taka barnið. Og fleirri
~~húsnæm~~ sögðu til að mér yrði irdi hjálpað. Enna þröpps-
 nefndin sagði að mér yrði ekkert hjálpað. Gudm.
 fétro bod af fundinum að koma í vinnu að Hvar-
 baki. En eg fór fram í Þejarsvepp með Helgu enn
 Bjarni litli fór að Ömundartólfi matvinnings.
 Vigdís fór að Össabjarkól. Þvo fór eg að finna hana
 og kom okrum þar fyrir arlangi, Gudm. lausamanni
 en mér vinnuteonu að hálfu. Þvo fór eg til odd-
 vitans í x Gaellverjabjarkveppum, Sigurði í
 Gegnisholaparði og fékk leifi þjá konum að vera í
 8 sveitinni. Og lofadi eg konum að eg skipti
 fara til veitras konu sem þuofti að stunda.

14.

Enn hann yrði að sjá um að bjóða Elísabet í
Seljalungu og Jónas í Norderboti að fara
með ^{með} ~~með~~ litlu upp að Hroarskolti.

eg þessa menntu í Þejarku. ~~at~~ ^{at} ~~setja~~ ^{setja} með ^{með} ~~með~~
úð setja Guðmund að Hroarskoti að rífa
kofana og setja timbrir og dotið stevar.

Og það stóð heima að þegar þau voru
komin að Hlól með timbrir, þá voru þau Elísa-
bet og Jónas komin að Hroarskolti með Helgu
litlu og sama litli.

Þvo vorum við í Gullvegjabjarkyrkjunni
í sex ár. Og fórum við til Svare Sigurðsson
á Stokkseyri húsmennu. Þann vetur var Guðro
Óflasti í ríðunum og dó á einmánuði.

Fransaukita er frá sögn trinnar meðlíklegu og matu þorra, þóttu þjannakoffa frá
Sandlétjarkoti. Var hún gáfuð vel og góð með afbrigðum. Hýðir hún frá hár, hvernig
"því völdum" voni í þeim tímum: Hroarskoti og Hroarskoti í fulli garð fábaklinganna.
Guðm. Gestum, mætur þorra, var sá, er leuti í sjávarháttanum í Stokkseyri 26. mars 1843.
Hann var einn af með Fítelji Veruhardssyni, formanni sínum, en 5. apríl 1843. Það var
aldris sítu bærri eftir það. Hann var þá eldinn hild mætti áður, þóttu mætur og þorra, en sítu-
fakur og þorra í stýrið í fann. Það var fjarlægð og þorra frá aldri.

Reykjavík, 6. febr. 1843.